

DOPPLERŮV PRINCIP

Christian Doppler

Narozen 29. listopadu 1803 v Salcburku, zemřel 17. února 1853 v Benátkách

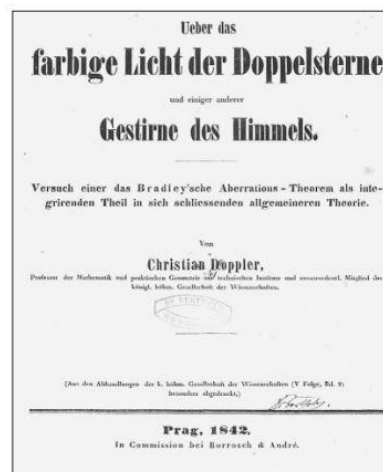
Christian Doppler

Po studiích v rodném Salcburku a Linci, absolvoval studium vídeňské polytechniky (1822 – 1825). Ve Vídni se seznámil se základy vyšší matematiky a fyziky. Následovalo strastiplné období příležitostných studií, krátkodobých zaměstnání, ale i jisté publikační činnosti. Desetileté období bylo ukončeno úspěšným konkurzem na místo učitele na pražské stavovské reálce, kam nastoupil 11. 3. 1835. V březnu 1841 se po velkém úsilí stal řádným profesorem pražské polytechniky. Většího uspokojení dosahoval Doppler ve vědecké činnosti. Práce o zobecnění analytické geometrie dosáhla všeobecného uznání. Za podpory Bernarda Bolzana a Františka Palackého se stává v roce 1843 řádným členem Královské společnosti nauk.

Do dějin vstoupil Doppler 25. května 1842 přednáškou „O barevném světle dvojhvězd“. Podle Dopplera se vzájemný pohyb zdroje vlnění a pozorovatele musí projevit i ve změně kmitočtu přijímaného vlnění, tedy výšky tónu nebo barvy světla. Doppler odvodil i příslušné vzorce pro změnu kmitočtu. Dopplerovy myšlenky odbornou veřejnost příliš nezaujaly především proto, že nebyl současně předložen žádný experimentální důkaz. Žádný přístroj na měření frekvence jakéhokoli vlnění tehdy ještě neexistoval. K prvním pokusům použili v Holandsku železniční lokomotivu s trubačem. Většina astronomů jeho myšlenky také odmítala.

Zdravotní stav a špatné životní podmínky přivedly Dopplera i s rodinou na Báňskou a lesnickou akademii do Báňské Štiavnice. Už v roce 1849 se ale stává profesorem na vídeňské polytechnice. V roce 1850 byl jmenován ředitelem nově založeného fyzikálního ústavu při filozofické fakultě vídeňské univerzity, proto bývá nazýván zakladatelem rakouské fyziky. Zde se pro jeho teorie vyskytl velmi autoritativní oponent Jozef Maxmilián Petzold (1807 – 1891), profesor matematiky slovenského původu.

Intenzivní práce, spory s Petzvaldem i nepevné zdraví způsobily, že se odebírá do italských Benátek s nadějí na uzdravení. Po několika měsících pobytu v roce 1853 však umírá. Princip objevený Dopplerem našel nepřeberné množství technických aplikací a stal se nejen velkým vědeckým úspěchem, ale přímo dobrodiním pro lidstvo.

Titulní list vrcholné Dopplerovy práce

Vědci vynálezci a podnikatelé v českých svazek 4.
autor: Ivan Štoll